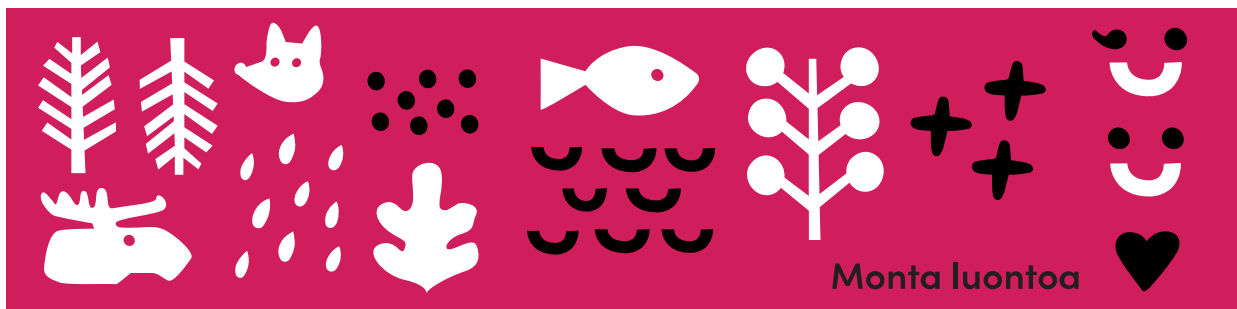

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma 2026-2029

Hollolan kunta

~~19.11.2025~~ 10.6.2026 Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta

Hollola

Sisällysluettelo

Johdanto	4
1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	10
1.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta	10
1.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	11
2. Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi	11
2.1 Oppilaiden /lasten ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	11
2.2 Koulu kohtaisen opiskeluhoitoryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	12
2.3 Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmien seuranta (ml. Seurantamenetelmät ja tiedot) ja poissaoloihin puuttuminen. Vastuunjako sekä luvattomista poissaoloista ilmoittaminen huoltajalle	13
2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	13
2.5 Yhteistyö ja käytänteet koulu ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön turvallisuuden tarkastuksissa	18
3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)	20
3.1 Oppilaan /lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhoito, neuvolaterveydenhoito, kuraattori- ja psykologipalvelut)	20
3.2 Yksittäisen oppilaan /lapsen tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	21
3.3 Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille	22
3.4 Tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	22
3.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion käytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa	24
3.6 Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	25
4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden /lasten, perheiden ja koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	27
4.1 Oppilaiden /lasten, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen	27
4.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	28

4.3 Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	28
4.4 Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	30
4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	32
5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta, ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	33
5.1 <i>Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä</i>	33
5.1.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet	33
5.1.2 Opettajalla ja rehtorilla on velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle	36
5.1.3 Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan lapsen (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin	36
5.1.4 Yhteistyö huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja / tai poliisille	37
5.2 <i>Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)</i>	39
5.2.1 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	39
5.2.2 Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu	39
5.2.3 Tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako	40
5.2.4 Sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet	41
5.2.5. Muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.....	41

Johdanto

Opiskeluhuollon järjestämisestä säädetään **oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013)**. Opiskeluhoitosuunnitelma perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014, luku 8), **esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014, luku 6)**, kansalliseen lapsistrategiaan sekä paikallisesti Hollolan kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Suunnitelmassa on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoollon toteuttamisen periaatteet ja Hyte-työn kärjet (kuva 2), jotka ohjaavat alueellista yhteistyötä.

Hollolan perusopetuksen opiskeluhoollon suunnitelmassa painopisteitä ovat:

- oppilaiden hyvinvoinnin vahvistaminen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy,
- koulupoissaolojen ehkäisy ja niihin puuttuminen,
- kouluviihtyvyyden lisääminen ja turvallinen arki,
- oppilaiden kuulluksi tuleminen ja osallisuuden vahvistaminen,
- kodin ja koulun yhteistyö,
- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisy ja niihin puuttuminen,
- ennaltaehkäisevä ja varhainen tuki päihteiden ja mielenterveyden haasteiden ehkäisemiseksi.

*Suunnitelmassa kursivilla merkityt kappaleet ovat suoria lainauksia **Opiskeluhoollosta perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista luvusta 8** sekä **esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista luvusta 6**, ja niitä on täydennetty Hollolan paikallisilla linjauksilla. Koulukohtaisia tarkennuksia varten on laadittu opiskeluhoollon vuosikello, jota kukin koulu täydentää osana omaa lukuvuosisuunnitelmaansa. Vuosikello tukee suunnitelman toimeenpanoa, seurantaa ja arviointia.*

OPISKELUHUOLTO, ESI- JA PERUSOPETUS

*Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden opiskeluhoollon koskevassa luvussa kahdeksan **sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa kuusi** määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhoollon laatimisesta. **Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto** ilmaisua opiskeluhoolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. **Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta käsitettä lapsi ja oppilaitoksesta nimitystä esiopetus tai esiopetusyksikkö.***

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan /lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä /esiopetuksessa. Oppilaalla /lapsella on oikeus saada maksutta opiskeluhoito, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhoitotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

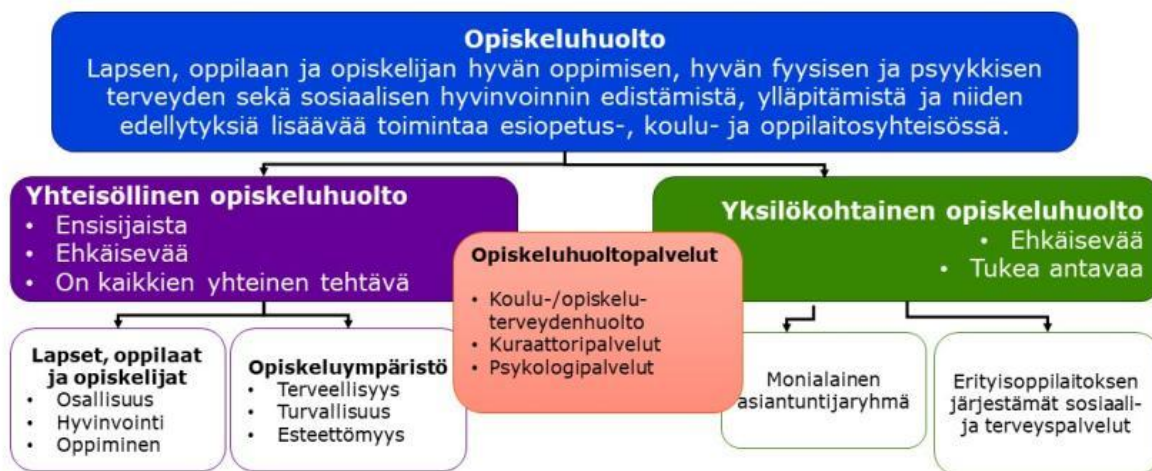
Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden /lasten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoito on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä /esiopetuksessa työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla /lapsilla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto /esiopetuksessa neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhoitopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoillon ohjausryhmä. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, oppilaiden /lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella **kutakin koulutusmuotoa** koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma.

Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opiskeluhoillon kokonaisuus

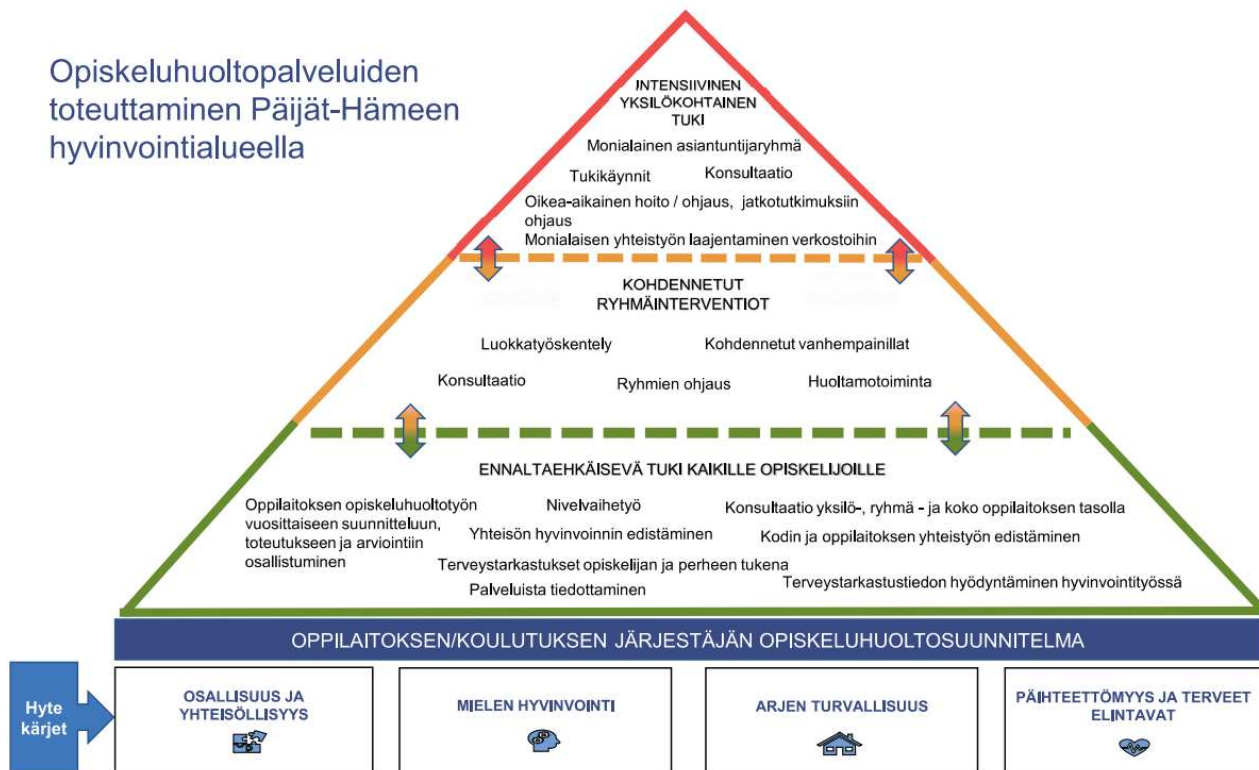

Kuva 1. Opiskeluhoillon kokonaisuus (Lähde: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoito>)

Hollolan perusopetuksen Opetuksen järjestäjän opetushuoltosuunnitelma
opiskeluhooltosuunnitelma Hollolassa kattaa sekä esi- ja perusopetuksen että sekä
perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden opiskeluhooltotyön.

OPISKELUHUOLTOPALVELUIDEN TOTEUTTAMINEN PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIALUEELLA

Opiskeluhoitopalvelut kouluissa **esi- ja perusopetuksessa** toteutetaan yhteistyössä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa kolmiportaisena tukirakenteena (kuva 2), joka kattaa ennaltaehkäisevän tuen kaikille opiskelijoille, kohdenneet ryhmäinterventiot sekä intensiivisen yksilökohtaisen tuen. Toimintaa ohjaavat hyvinvoinnin edistämisen painopisteet: osallisuus ja yhteisöllisyys, mielen hyvinvointi, arjen turvallisuus sekä päihteettömyys ja terveet elintavat. Opiskeluhoitoryhmä vastaa kouluilla tehtävän hyvinvointityön suunnittelusta, koordinoinnista, toteutuksesta ja arvioinnista. Yhteistyö perustuu monialaiseen asiantuntijatyöhön, jossa eri toimijat, kuten kuraattorit, psykologit, terveydenhuollon asiantuntijat ja opetushenkilöstö, osallistuvat oppilaitoksen opiskeluhoitotyön suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Arviointikäytännöt perustuvat kerättyyn tietoon ja yhteisiin mittareihin, ja niitä tarkastellaan osana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Kuva 2. Opiskeluhoitopalveluiden toteuttaminen Päijät-Hämeen hyvinvointialueella

(Lähde: <https://pajjatha.fi/wp-content/uploads/2025/01/Alueellinen-suunnitelma-final-002.pdf>)

Opiskeluhoitopalveluiden järjestämisestä vastaa Päijät-Hämeen hyvinvointialue tiiviissä yhteistyössä Hollolan kunnan **esi- ja perusopetuksen** kanssa. Koulujen opiskeluhoitopalveluihin kuuluvat kouluterveydenhuolto, **neuvolapalvelut esiopetuksessa**, kuraattori- sekä psykologipalvelut. Palveluiden tavoitteena on edistää oppilaiden **/lasten**

fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä tukea oppimista yhteistyössä kodin ja koulun kanssa.

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon tehtävänä on edistää ja ylläpitää oppilaiden terveyttä ja hyvinvointia yhteistyössä huoltajien ja koulun henkilöstön kanssa. **Kouluterveydenhoitajat ja -lääkärit** toteuttavat oppilaiden määräaikaista terveystarkastuksia perusopetuksen aikana. Ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla tehdään laajat terveystarkastukset, joihin sisältyy terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotto sekä huoltajien tapaaminen. Tarkastuksilla pyritään sopimaan tarvittavista tukitoimista yhdessä perheiden kanssa.

Neurolaterveydenhuolto esiopetuksessa

Neurolaterveydenhuollon tehtävänä on edistää ja ylläpitää lasten terveyttä ja hyvinvointia yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten henkilöstön ja vanhempien kanssa. Neurolaterveydenhuollon tehtävänä on huolehtia esiopetusikäisten yksilöllisistä terveydenhuoltopalveluista sekä osallistua varhaiskasvatuksen esiopetusikäisten yhteisölliseen opiskeluhooltoon.

Neurolaterveydenhuollon terveydenhoitaja ja lääkäri osallistuvat tarvittaessa esiopetusikäisten lasten yksilökohtaiseen monialaiseen opiskeluhooltoon sekä asiantuntijaryhmän työskentelyyn.

Kuraattoripalvelut

Kuraattoripalvelujen tehtävänä on tukea oppilaiden **/lasten** sosiaalista hyvinvointia, oppimista ja koulunkäyntiä. **Kuraattorit** työskentelevät sekä yksittäisten oppilaiden **/lasten** että koko kouluyhteisön tukena ja tekevät tiivistä yhteistyötä perheiden kanssa. Työn tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä, vahvistaa osallisuutta ja varmistaa lasten edun toteutuminen. Työtä tehdään yksilö-, ryhmä-, verkosto- ja yhteisötasolla.

Psykologipalvelut

Psykologipalvelujen tehtävänä on tukea oppilaiden **/lasten** oppimista, psyykkistä hyvinvointia ja sosiaalisia valmiuksia. **Psykologit** tekevät arviointi-, konsultaatio- ja neuvontatyötä, tukevat oppimisvaikeuksien ja psyykkisten haasteiden tunnistamista sekä osallistuvat tarvittavien tukitoimien suunnitteluun. He voivat työskennellä yksittäisten oppilaiden **/lasten**, ryhmien tai koko kouluyhteisön kanssa sekä ohjata tarvittaessa perheitä muiden tukipalvelujen piiriin.

Koulun henkilöstön rooli opiskeluhoollossa

Rehtori tai apulaisrehtori vastaa koulun opiskeluhoollon kokonaisuudesta ja opiskeluhoollon vuosikellon päivittämisestä, **esiopetuksen osalta yhteistyössä varhaiskasvatuksen esihenkilön kanssa**, sekä johtaa koulukohtaista opiskeluhoolloryhmää (OHR). **Koko koulun henkilöstö** edistää kouluyhteisön hyvinvointia ja osallistuu opiskeluhoollon toteuttamiseen. **Luokanopettajat ja -valvojat /varhaiskasvatuksen opettajat** vastaavat yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa oman luokkansa oppilaiden **/ryhmänsä lasten** yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteutumisesta.

Muut oppilaan koulunkäynnin /lapsen esiopetukseen osallistumisen tukemiseen osallistuvat tahot koulussa

Oppilaan koulunkäynnin /lapsen esiopetuksen tukemiseen osallistuu varsinaisten opiskeluhoitopalveluiden lisäksi laaja joukko koulun ja kunnan toimijoita. Pedagoginen henkilöstö, kuten erityisopettajat, koulunkäynninohjaajat ja S2-opettajat, tukevat oppimista ja yksilöllisiä tarpeita osana koulun arkea. Lisäksi koulussa toimii oppilaiden /lasten hyvinvointia vahvistavia ammattilaisia, kuten nuorisotyöntekijöitä ja erilaisia palveluohjaajia, sekä tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen, kunnan muiden toimialojen ja kolmannen sektorin kanssa. Näiden toimijoiden työ täydentää opiskeluhoitoa ja tukee oppilaiden hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja koulunkäynnin sujuvuutta.

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto, ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoito-palvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden /lasten ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjässä.

Hollolan koulut on jaettu pohjoiseen- ja eteläiseen palvelualueeseen. Pohjoisella palvelualueella sijaitsevat Kalliolan koulu, Heinsuon koulu, Pyhäniemen koulu sekä Hämeenkosken koulu. Eteläisen palvelualueen kouluiksi luetaan Herralan ja Nostavan koulut sekä Salpakankaan koulu. Lisäksi Hollolassa sijaitsee Kankaan erityiskoulu.

1.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Opiskeluhoollon palveluissa yhtä kuraattoria kohden voi olla enintään 670 oppilasta ja yhtä psykologia kohden 780 oppilasta. Kuraattoreiden sitovat mitoitukset tulivat voimaan 1.1.2022 ja psykologien mitoitukset 1.8.2023. Uusimman THL:n keväällä 2023 julkaiseman Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuosituksen mukainen suositus lastenneuvoloissa on 320 lasta neuvolaterveydenhoitajalla ja kouluterveydenhoitajalla 460 oppilasta.

(Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositukset 2023)

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-082-8>

Hollolan kunnan opiskeluhuollon kokonaistarvetta arvioidaan sitovien mitoitusten ja suositusten pohjalta, oppilas- ja lapsimäärien, väestörakenteen ja paikallisten erityispiirteiden perusteella. Kokonaistarpeeseen vaikuttavia seikkoja tarvearviossa voivat olla esimerkiksi:

- oppilas- ja lapsimäärän kehitys ja ikäluokkien koko,
- opiskeluhoitopalveluiden asiakkuuksien määrät
- oppimisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden /lasten määrä
- monikulttuurisuuden mukanaan tuomat erityispiirteet
- oppilaiden /lasten hyvinvointia koskevat keskeiset havainnot ja kyselyjen tulokset (esim. kouluterveyskysely, mielenterveys, päihteiden käyttö, koulupoissaolot, seudulliset esi- ja perusopetuksen kyselyt).

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta kootaan kouluilta. Siihen sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Hyvinvointialue arvioi opiskeluhuollon kokonaistarpeen ja määrittelee käytettävissä olevien opiskeluhoitopalveluiden resurssit kouluittain.

1.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Hollolassa opiskeluhoitopalveluiden saatavuus kouluittain ilmoitetaan vuosittain koulujen lukuvuosisuunnitelmissa.

2. Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoiton edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa esi- ja perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden /lasten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun /esiopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu koulu yhteisön /esiopetusyhteisön hyvinvoinnista.

2.1 Oppilaiden /lasten ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoiton kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Kunnan OHO (opiskeluhoiton ohjausryhmä) ohjaa, seuraa ja arvioi kunnan opiskeluhoitotyötä ja sen vaikuttavuutta. Alueiden rehtorit/apulaisrehtorit/vararehtorit esittelevät vuosittain koulunsa/alueensa opiskeluhoiton painopisteet, tukiresursoinnin ja sen käytön sekä arvioivat alueen opiskeluhoiton vaikuttavuutta ja toimivuutta yhdessä OHO:n kanssa. Mittareina käytetään mm. kouluterveyskyselyä sekä maakunnallisesti toteutettavista arviointikyselyistä saatuja tuloksia.

Opiskeluhoitoryhmässä käsitellään kouluterveyskyselyn tulokset sekä muut hyvinvointia ja terveyttä kuvaavat mittarit (esimerkiksi Move-kyselyt, TEA-viisari) opiskeluhoiton vuosikello suunnitelman mukaisesti. Lisäksi opiskeluhoitoryhmissä käsitellään kriisisuunnitelmat ja koko koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävät mallit. Samalla sovitaan, miten tiedottaminen toteutetaan koulun henkilöstölle, oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä muille mahdollisille yhteistyötahoille. Opiskeluhoitoryhmät arvioivat vuosittain myös omaa toimintaansa maakunnallisen opiskeluhoiton itsearviointimenetelmän avulla.

Hollolan kouluissa on käytössä Mitä kuuluu -menetelmä, jonka toteuttamisen, tulosten käsittelyn ja huoltajille tiedottamisen käytänteet käydään läpi opiskeluhoitoryhmässä vuosittain. Mitä kuuluu -menetelmän osalta opiskeluhoitoryhmä tekee yhteistyötä koulun jokaisen luokan kanssa lukuvuoden aikana. Mitä kuuluu -menetelmän tiedonkeruun taustana toimii zef-pohjainen kyselyrunko, mutta työskentelytavat suunnitellaan kouluittain luokkien hyvinvoinnin kartoittamiseksi. Keskeinen menetelmän tavoite on luoda moniammatillisena ja osallistavana yhteistyönä kerätyn tiedon pohjalta ennaltaehkäiseviä ja ryhmien hyvinvointia ja toimintaa tukevia toimintamalleja sekä sitouttaa ryhmiä toimimaan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi

2.2 Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän (OHR) toimintatavat ja käytännöt

Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä (OHR) vastaa koulun opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa koulussa rehtori/apulaisrehtori. Opiskeluhoitoryhmä on moniammatillinen ryhmä. Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä koostuu sovitusta koulun /esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalveluiden edustajista. Yleisimmin opiskeluhoitoryhmään voi kuulua rehtori tai apulaisrehtori, opiskeluhoollon psykologi ja kuraattori, kouluterveydenhoitaja, oppilaanohjaaja sekä erityisopettajia. Esiopetusyksiköissä opiskeluhoitoryhmään kuuluu lisäksi varhaiskasvatuksen esihenkilö ja neuvolan terveydenhoitaja kouluterveydenhoitajan sijaan. Opiskeluhoitoryhmässä voi olla myös muita jäseniä, esimerkiksi koulunuorisotyöntekijä. Käsiteltäessä yksittäistä luokkaa /esiopetusryhmää, voidaan opiskeluhoitoryhmään kutsua myös luokan oppilaita /esiopetusryhmän lapsia kuultaviksi. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla myös asiantuntijoita. Koulun opiskeluhoitoryhmä kokoontuu säännöllisesti vuosikelloon tehdyn suunnitelman mukaisesti. Vuosikelloon on aikataulutettu ja kuvattu kaikissa Hollolan kunnan opiskeluhoitoryhmissä käytävät yhteisölliset teemat. Koulu voi lisätä vuosikelloon yhteisöllisiä teemoja koulukohtaisten tarpeiden mukaan.

Koulu täydentää koulukohtaista opiskeluhoitotyön vuosikelloa vähintään seuraavilla lisäyksillä:

- Lastensuojelun teema-OHR
- Laaja-alaisten terveystarkastusten yhteydessä koko luokan hyvinvoinnin, ilmiöiden tarkistuspiste ohr:ssä yleisesti luokanvalvojan/luokanopettajan sekä terveydenhoitajan kuvaamana. (poissaolot, ilmapiiri, ryhmädynamiikka, kaverisuhteet jne.)
- Hyvinvointikyselyjen tuloksien läpikäyminen niinä vuosina, kun kyselyjä tehdään

Koulun opiskeluhoollon kokouksista laaditaan muistiot. Rehtori/apulaisrehtori toimii ryhmän puheenjohtajana ja osoittaa ryhmästä jäsenen, joka toimii kirjurina. Muistioon kirjataan kokouksessa keskustellut aiheet ja erikseen kokouksessa päätetyt asiat ja vastuuhenkilöt. Samalla sovitaan, milloin arvioidaan tehtyjen päätösten vaikutuksia. Kirjaukset tehdään

opiskeluhoitoryhmän aikana ja luetaan kokouksen päätteeksi yhdessä läpi. Korjaukset kirjauksiin tehdään välittömästi palaverin kuluessa.

2.3 Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmien seuranta (ml. Seurantamenetelmät ja tiedot) ja poissaoloihin puuttuminen. Vastuunjako sekä luvattomista poissaoloista ilmoittaminen huoltajalle

Perusopetuslakiin kirjattu muutos koulupoissaoloihin liittyen on voimassa 1.8.2023 alkaen. Poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat. Hollolassa on käytössä Päijät-Hämeen poissaoloihin puuttumisen malli. Mallissa on kuvattu ennaltaehkäisyn, kohdennettujen toimien ja vahvan tuen tasot ja sen mukaisesti kaikkiin poissaoloihin puuttuminen on tärkeää.

Poissaolojen ehkäisyssä tavoitteena on vahvistaa koulun toimintakulttuuria, jolla edistetään oppilaiden oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja.

Ennaltaehkäisevä yhteisöllinen työ vaatii ennakoivaa suunnittelua ja siihen kohdennettua resurssia. Läsnaoloa tukevien toimien kiinnittäminen opiskeluhoiton vuosikelloon ja koulun lukuvuosisuunnitelmaan, toiminnan koordinointi ja vastuutehtävien jakaminen, toteutuneen poissaoloja ennaltaehkäisevän yhteisöllisen toiminnan arviointi sekä kerätyn poissaoloihin liittyvän tiedon hyödyntäminen ovat opiskeluhoitoryhmän keskeisiä tehtäviä poissaolojen ehkäisevien toimien kehittämisessä. Päijät-Hämeen puuttumisen mallin mukaisesti poissaoloja seurataan Hollolan perusopetuksen kouluissa suunnitelmallisesti neljä kertaa vuodessa.

Esiopetuksessa poissaoloihin reagoimiseen käytetään työn tukena Päijät-Hämeen yhteistä, seudullisessa yhteistyössä laadittua esiopetuksen poissaoloihin puuttumisen toimintamallia. Hollolassa on lähtökohtana, että jokainen lapsi osallistuu esiopetuksen kaikkeen toimintaan säännöllisesti. Säännöllinen esiopetukseen osallistuminen on tärkeää; huoltajien kanssa keskustellaan siitä, että esiopetuspäivä tukee lapsen oppimista ja vahvistaa ryhmään kuulumisen tunnetta.

Lisätietoja ja *Päijät-Hämeen sitouttavan kouluyhteisötyön toimintaohje* löytyy osoitteesta:

<https://peda.net/alueet/paijathame/perusopetuksen-sitouttava-kouluyhteisoty>

Opettajille suunnattu aineisto on koottu Hollolan koulut – Teams-kanavalle [Poissaoloihin puuttuminen](#) -kansioon.

2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Koulun tavoitteena on tukea oppilaiden terveellistä elämää. Päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöön liittyviä terveydellisiä ja muita haittatekijöitä käydään läpi oppilaan kouluaikana ikäkauden huomioon ottaen usean eri oppiaineen tunneilla erityisesti terveystiedon

oppimäärässä. Koulu voi myös pyytää ulkopuolisia asiantuntijoita keskustelemaan oppilaiden kanssa tupakoinnista ja päihteistä.

Kouluterveydenhuollon terveystarkastuksissa ja -tapaamisissa otetaan päihteet puheeksi oppilaiden kanssa ikätason mukaisesti.

Perusopetuksen päihteisiin (alkoholi ja huumeet) sekä nikotiinituotteisiin (tupakka, nuuska, sähkösavuke) puuttumiseen on tehty mallit (Kuvat 3-5), joiden mukaan kouluilla toimitaan. Tarkoituksena on myös puuttua tilanteeseen, jos oppilaasta herää huoli, vaikka hänellä ei olisi koulupäivän aikana päihteiden käyttöä. Myös ilmiöihin puututaan.

NIKOTIINITUOTTEET (TUPAKKA, SÄHKÖSAVUKE, NIKOTIINIPUSSIT)

- puuttumisen toimintamalli perusopetuksessa

3/2025

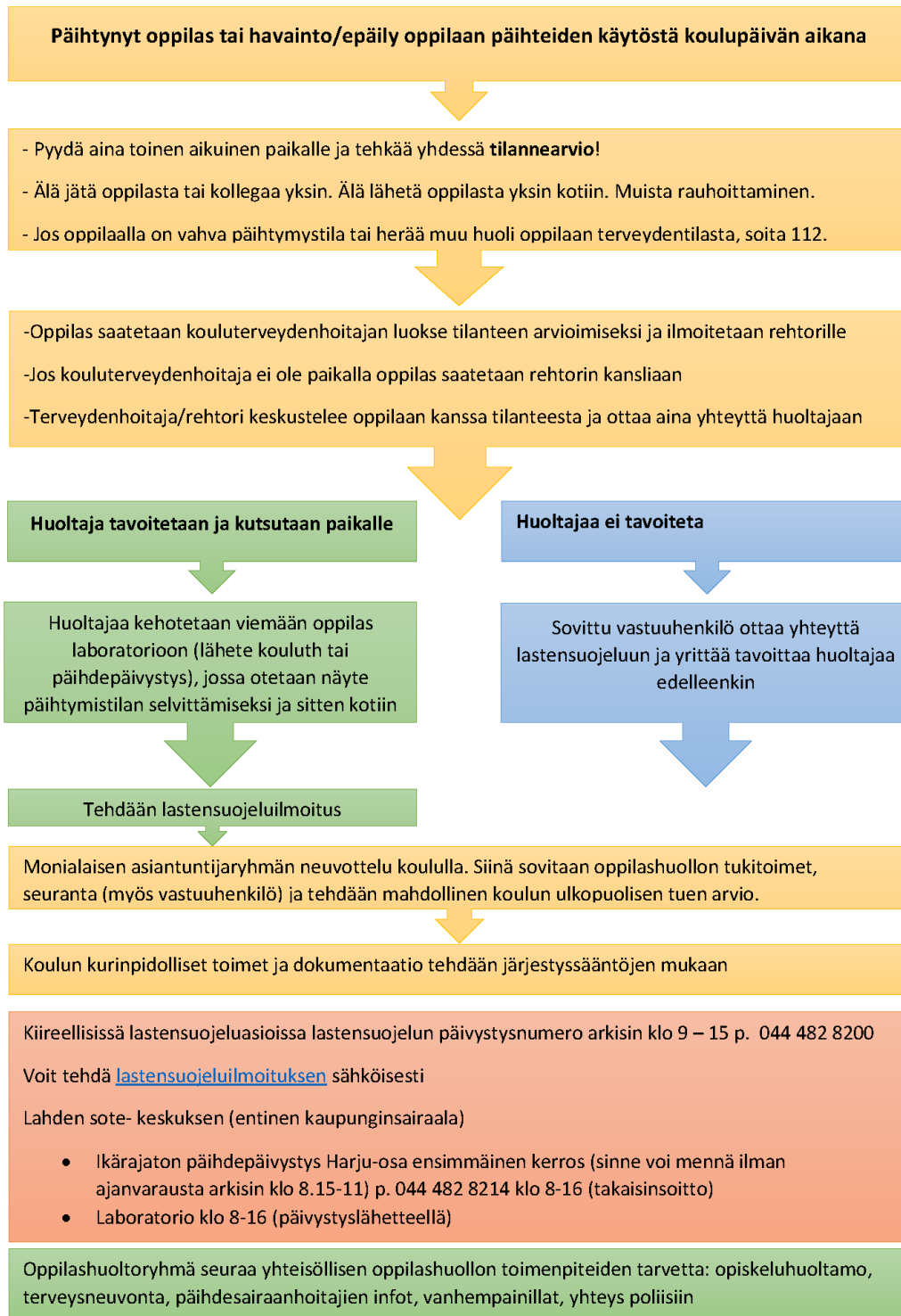

Kuva 3. NIKOTIINITUOTTEET (tupakka, sähkösavuke, nikotiinipussit) – puuttumisen toimintamalli perusopetuksessa

PÄIHTEET (ALKOHOLI, HUUMEET)

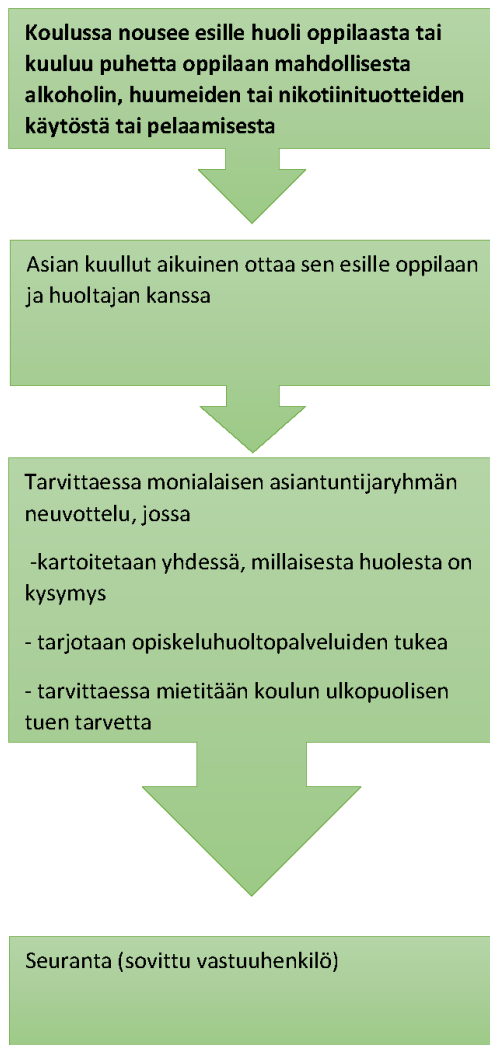
- puuttumisen toimintamalli perusopetuksessa

2/2021

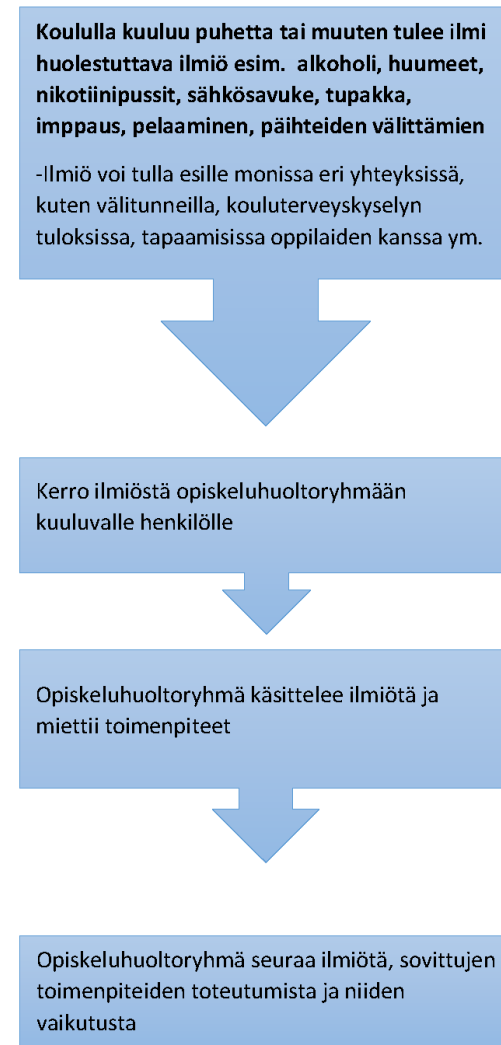

Kuva 4. PÄIHTEET (alkoholi, huumeet) – puuttumisen toimintamalli perusopetuksessa

**KUN KUULET ASIAN,
JOSTA HERÄÄ HUOLI**

ILMIÖ KOULULLA

PÄIHTEIDEN VÄLITTÄMINEN TAI MYYMINEN ALAIKÄISELLE
 Mikäli viitteitä päihteiden myymisestä tai välittämisestä, konsultoi tarvittaessa poliisia
ennaltaestava.hame@poliisi.fi tai p.050 4562316

Kuva 5. Puuttumisen toimintamallit perusopetuksessa

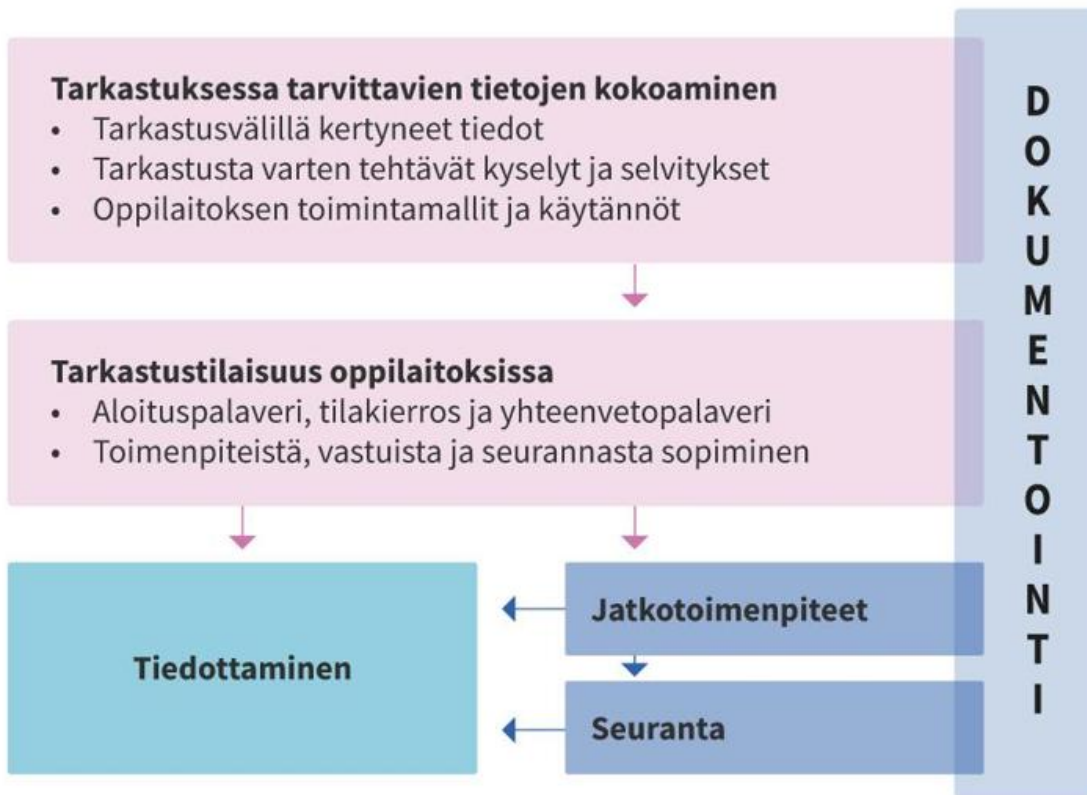
2.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön turvallisuuden tarkastuksissa.

Oppilaan terveyden edistämiseksi on koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden, kouluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön, pelastusviranomaisen ja tarvittavien muiden asiantuntijoiden kanssa säännöllisesti. Tarkastuksesta laaditaan raportti ja samoin todetuista puutteista ja niiden korjaamisesta laaditaan suunnitelma. Arvioinnissa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain.

Muiden viranomaisten toimesta tarkastuksia suoritetaan heidän omien aikataulujen ja tarkastusvälien puitteissa. Koulu yhteisön ja -ympäristön tulee olla terveellinen, turvallinen, esteetön ja esteettisesti viihtyisä. Fyysiset työolot, kuten sisäilman laatu, koulutyön ergonomia, tapaturmavaarat, kalusteiden, sosiaalitulojen, säilytystilojen ja koulun siivouksen asianmukainen taso huomioidaan tarkastuksessa. Tarkastuksessa tulee käydä läpi opiskelu huoltosuunnitelma.

Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus oppilaitoksissa on lakisääteinen ja monialainen prosessi, joka toteutetaan 1.1.2026 alkaen neljän vuoden välein. Tarkastus etenee vaiheittain (Kuva 6): ensin suunnitellaan yhteistyö ja aikataulut, kerätään taustatietoa eri lähteistä, järjestetään tarkastustilaisuus (sisältäen aloituspalaverin, tilakierroksen ja yhteenvetopalaverin), dokumentoidaan havainnot sähköisille lomakkeille ja tiedotetaan tuloksista sekä jatkotoimista oppilaitos yhteisölle. Tarkastuksen sisältöalueita ovat mm. yhteisön ja psykososiaalinen hyvinvointi, turvallisuuden edistäminen sekä terveelliset toimintatavat.

Tarkastuksen toteutuksessa eri toimijoilla on omat vastuunsa: rehtori vastaa opiskelu ympäristön järjestelyistä, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto huolehtii tarkastusten säännöllisyydestä ja tuo tietoa hyvinvoinnista, terveydensuojelu arvioi olosuhteita ja antaa tarvittaessa määräyksiä, kiinteistön omistaja vastaa tilojen ylläpidosta, opettajat ja opiskelu huollon asiantuntijat tunnistavat hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä tuen tarpeita ja oppilaat sekä opiskelijat osallistuvat tarkastuksen toteutukseen ja jatkotoimien suunnitteluun.

Kuva 6 Tarkastuksen vaiheet (Hietanen-Peltola & Korpilahti (toim.) 2015).

(Lähde ja lisätietoja aiheeseen: <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoitopalvelut/yhteisollinen-opiskeluhoito/terveellisyden-turvallisuuden-ja-hyvinvoinnin-tarkastus>)

Tarkastuksessa arvioidaan oppilaitosyhteisön hyvinvointia, psykososiaalista hyvinvointia sekä sitä, miten opiskelu ja koulunkäynti tukevat hyvinvointia. Lisäksi tarkastellaan ehkäisevän päihdetyön toteutumista, liikunnallisuuden ja ergonomian edistämistä sekä terveellisten ruokailutottumusten tukemista. Näiden lisäksi kiinnitetään huomiota rakennuksen ja sisätilojen terveellisyteen, pihan ja liikenteen turvallisuuteen sekä esteettömyyteen.

Turvallisuuden edistäminen kattaa yhteisön ja ympäristön turvallisuuden, tapaturmien ehkäisyyn sekä paloturvallisuuden ja pelastautumisen järjestelyt. Opiskeluhoillon monialainen yhteistyö, yhteisöllinen työ ja opiskeluhoillon palvelut tukevat ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja yhteisön hyvinvointia.

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluita /ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan /lapsen kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Esiopetuksessa yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet /lapsen osallisuus ja toivomukset otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

3.1 Oppilaan /lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhoito, neuvolaterveydenhoito, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Oppilaalla /lapsella on oikeus maksuttomiin opiskeluhoollon palveluihin riippumatta asuinkunnasta. Kaikille kouluille on nimetty omat koulu- ja neuvolaterveydenhoitajat, -kuraattorit, -psykologit sekä -lääkärit. Vastaavan kuraattorin palvelut ovat myös käytössä kaikilla kouluilla.

Ohjauksen aloitteentekijänä voi olla oppilas, huoltaja tai koulun henkilöstö. Ohjaus toteutetaan opiskeluhoitolaain (1287/2013) mukaisesti huomioiden oppilaan /lapsen ikä ja kehitystaso. **Koulujen henkilökunnalla on velvollisuus ohjata oppilaita hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon etuuksia ja palveluja.** Jos koulun työntekijä arvioi, että oppilas /lapsi tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon terveydenhoitajaan, psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot (Kuva 7). Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, oppilaalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä edellä mainitussa määräajassa. Oppilaan /lapsen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhoollon työntekijään, jollei opiskeluhoitolaain 18 §:n 2 momentissa tai muussa laissa säädetä toisin.

Käytännön ohjaus- ja yhteydenottotavat sovitaan koulukohtaisesti ja niistä tiedotetaan huoltajille ja oppilaille lukuvuosittain.

Lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin esiopetuksessa

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen opiskeluhoollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ennaltaehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhoollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa. Yksilökohtainen opiskeluhoolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamisessa. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

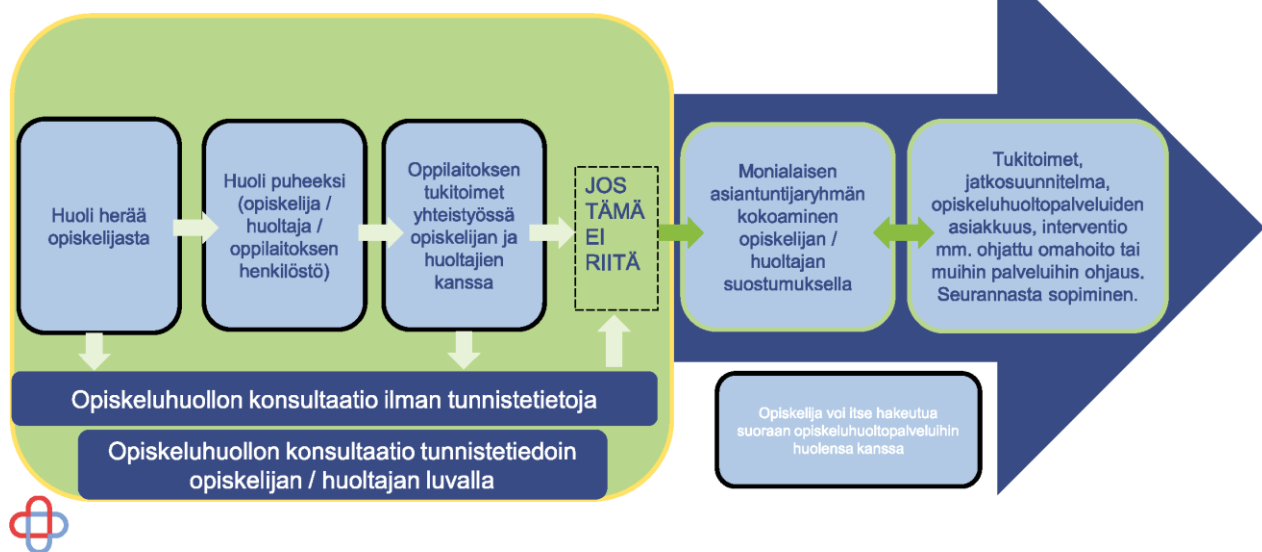
Kaikille esiopetuyksiköille on nimetty yhteyshenkilö neuvolan terveydenhoitajista sekä kuraattorit ja psykologit. Kuraattori- ja psykologipalveluiden mitoituksen perustana on lainsäädännöstä seuraava palveluiden tuottamisen vaatimus ja neuvolan terveydenhoitajilla ja lääkäreillä kansallinen suositus.

3.2 Yksittäisen oppilaan /lapsen tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Yksittäisen oppilaan /lapsen tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen on kuvattu alla olevassa kaaviossa. Monialaisen asiantuntijaryhmän palaverista kirjataan opiskeluhoitokertomus.

Kun huoli herää – kaikki asteet

Kuva 7. ”Kun huoli herää” -prosessi eli puheeksi ottamisen, konsultaation ja monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamisen prosessit

3.3 Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle.

Yksittäistä oppilasta /lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Luokanvalvoja/-opettaja /varhaiskasvatuksen opettaja kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Palaverin aluksi käydään läpi asiantuntijaryhmän jäsenet ja varmistetaan huoltajalta ja/tai oppilaalta, että kaikkien asiantuntijoiden osallistuminen sopii. Oppilaan ja/tai huoltajan suostumus kirjataan opiskeluhoitokertomukseen. Esiopetuksessa huoltajan suostumus kirjataan opiskeluhoitokertomukseen. Palaverin päätteeksi opiskeluhoitokertomukseen kirjatut asiat hyväksytetään osallistujilla, tehdään tarvittavat korjaukset ja otetaan kaikkien osallistujien allekirjoitukset. Opiskeluhoitokertomuksen kirjaamiseen käytetään kunnan yhteistä opiskeluhoitokertomuslomaketta. Opiskeluhoitokertomuksista sekä muista opiskeluhoitokertomuksissa laadituista tai saaduista yksittäistä oppilasta /lasta koskevista asiakirjoista muodostuvaa opiskeluhoitokertomuksen rekisteriä säilytetään koulun arkistossa rekisteriselosteessa kuvatulla tavalla.

Opiskeluhoitokertomukseen tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta /lasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Niitä voidaan käyttää ainoastaan yksittäisen oppilaan/lapsen yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen palvelun järjestämiseen tai toteuttamiseen ellei laissa muuta säädetä.

3.4 Tarvittavan opiskeluhoitokertomuksen järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Koulun on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavan työpäivän ajaksi, järjestetään tarvittavat opiskeluhoitopalvelut.

Kurinpidolliset keinot (Perusopetuslaki § 35, § 36)

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.

Luokasta tai muusta tilasta poistaminen

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan.

Päätöksen poistamisesta tekee oppilaan opettaja. Asiasta tehdään ilmoitus huoltajalle ja se merkitään sähköiseen oppilastietojärjestelmään. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa ja hänelle on järjestettävä tarvittava oppilashuolto.

Poistaminen koulun järjestämästä tilaisuudesta

Koulun järjestämällä tilaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi juhlia, retkiä tai teemapäiviä. Päätöksen poistamisesta tekee oppilaan opettaja tai rehtori. Toimenpide kirjataan sähköiseen oppilastietojärjestelmään ja oppilas pyritään saamaan huoltajan valvontaan. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa ja hänelle on järjestettävä tarvittava oppilashuolto

Opetuksen epääminen

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi.

Päätöksen opetuksen epäämisestä tekee rehtori tai apulaisrehtori. Koulupäivän epäämisestä ilmoitetaan lapsen huoltajalle ja huoltajan kanssa arvioidaan, kuinka epääminen käytännössä toteutetaan. Epäämistä esittänyt opettaja/ rehtori käy kasvatustilauksen oppilaan kanssa seuraavana päivänä. Koulupäivän epäämistä esittänyt opettaja antaa tarvittaessa sovitun seuraamuksen. Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti koulupsykologin tai koulukuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki hänen epäämisensä aikana sekä oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle laaditaan suunnitelma kouluun palaamisesta.

Kirjallinen varoitus

- rehtori kuulee huoltajaa ja oppilasta
- rehtori tekee päätöksen kirjallisesta varoituksesta
- rehtori tekee lastensuojeluilmoituksen, koska huoli oppilaan koulunkäynnistä on suuri
- kasvatuksellinen keskustelu kuraattorin kanssa, kuraattori aloittaa tarvittaessa yksilötyöskentelyn oppilaan kanssa

Määräaikainen erottaminen

- prosessin alkaessa rehtori tekee lastensuojeluilmoituksen, koska huoli oppilaan koulunkäynnistä on suuri. Lastensuojeluilmoitukseen on merkitty päivämäärä, jolloin asiaa käsitellään hyvinvointivaliokunnalle (lastensuojelulaki § 24).
- rehtori kuulee oppilasta ja huoltajia

- rehtori tekee esityksen erottamisesta sivistys- ja hyvinvointijohtajalle, joka vie asian sivistys- ja hyvinvointivaliokuntaan päätettäväksi
- Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta päättää, ellei se ole delegoinut nimeämälleen oppilasjaostolle, kurinpitorangeistuksena oppilaan erottamisesta määrääjäksi.
- kuraattori tapaa sovitusti oppilasta erottamisen aikana, tavoitteena kouluun palaaminen normaalisti erottamisen päätyttyä
- luokanvalvoja/luokanopettaja kokoaa tehtäväpaketin oppilaalle tehtäväksi erottamisen aikana
- luokanvalvoja/luokanopettaja tapaa oppilasta ja tukee näin hänen oppivelvollisuutensa suorittamista erottamisen aikana mahdollisuuksien mukaan
- oppilaalle tarjotaan kuraattorin yksilötyöskentelyä erottamisen jälkeen, tavoitteena vaikuttaa erottamisen syihin ja ehkäistä erottaminen jatkossa

3.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion käytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa

Laajat terveystarkastukset järjestetään 1., 5. ja 8.luokalla. Niihin kutsutaan oppilaan molemmat vanhemmat tai huoltajat. Tarkastukseen sisältyy lapsen tai nuoren kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tutkimisen ja arvioinnin lisäksi perheen ja vanhempien hyvinvoinnin selvittely.

Terveystarkastus voidaan toteuttaa yhdessä tapaamisessa terveydenhoitajan ja lääkärin toimiessa työparina tai tarkastus voi muodostua useammasta tapaamisesta. Nuorelle järjestetään mahdollisuus myös kahdenkeskiseen keskusteluun terveydenhoitajan tai lääkärin kanssa. Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään lapsen ja nuoren hyvinvointiin liittyviä asioita kokonaisvaltaisesti. Tarkastuksessa käydään läpi koulunkäyntiin, vapaa-aikaan ja perheeseen liittyviä olosuhteita ja terveystottumuksia sekä tehdään iän ja yksilöllisen tarpeen mukaiset tutkimukset. Ennen terveystarkastusta täytettävät esitietolomakkeet auttavat tarkastuksen sisällön yksiköllisessä kohdentamisessa.

Oppilaan kouluhyvinvoinnin arvioimiseen tarvitaan moniammatillista yhteistyötä: luokanopettaja tai -valvoja antaa kouluterveydenhuollolle oman arvionsa oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa vanhempien kirjallisella suostumuksella. Opettajan arvio kouluterveydenhuollon laajassa terveystarkastuksessa: lomake ja käyttöohje THL

Laajoista terveystarkastuksista kerätään luokka- ja koulukohtaista tietoa koulun opiskeluhuollon ja kouluterveydenhuollon käyttöön. Laajoissa terveystarkastuksissa tarkastettujen luokkien ja luokkatasojen tiedoista tehdään koulukohtainen yhteenveto. Kertyneitä tietoja ja tarvittavia toimenpiteitä pohditaan opiskeluhuollon moniammatillisessa työryhmässä terveydenhoitajan tekemän yhteenvedon pohjalta. Yhteenvedot auttavat koulun yhteisöllisen ja yksilöllisen opiskeluhoitotyön suuntaamisessa ja ne ovat myös kolmen vuoden välein tehtävän koulun terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksen tärkeitä taustatietoja.

3.6 Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Vastuu lapsen sairauden hoidosta on aina vanhemmilla.

Oppilaan koulupäivän aikana tarvitsemasta yksilöllisestä ravitsemuksesta, hoidosta, tuesta ja seurannasta sovitaan yhdessä oppilaan, perheen sekä terveys- ja opetustoimen edustajien kanssa. Pitkäaikaissairaiden lasten ja nuorten kohdalla on tarkoituksenmukaista ajoittain kokoontua arvioimaan tuen ja hoidon sujuvuutta eri tahojen näkökulmasta. Sovituista asioista, kuten mitä tukea tai hoitoa annetaan, kuka sen antaa ja miten tarvittava seuranta järjestetään, tehdään kirjallinen suunnitelma ja tieto suunnitelman laatimisesta kirjataan myös kouluterveydenhuollon potilasasiakirjoihin. Suunnitelmaa tehtäessä toteutetaan oppilaan sairauden hoidosta vastaavan tahon ohjeet sekä kansalliset ja paikalliset kouluterveydenhuollolle ja opetustoimelle annettuja menettelytapaohjeita.

Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. (THL)

Lapsen lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa

Huoltajien velvollisuus on tiedottaa esiopetuksen henkilöstölle lapsen sairauksista ja niiden hoidosta. Erityisjärjestelyt sovitaan lapsi- ja perhekohtaisesti.

Tarkemmat ohjeet ovat varhaiskasvatuksen yksikkökohtaisessa lääkehoitosuunnitelmassa, mikä perustuu Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelmaan.

Lääkehoitosuunnitelmassa mm. määritellään tarvittava henkilöstömäärä turvallisen lääkehoidon toteuttamisen turvaamiseksi. Yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman hyväksyy Päijät-Hämeen hyvinvointialueen avosairaanhoidon ylilääkäri. Jokaisella aikuisella on velvollisuus toimia parhaansa mukaan lapsen auttamiseksi esiopetuksessa mahdollisen hätätilanteen, kuten epileptokohtauksen, insuliinishokin tai vakavan allergisen reaktion sattuessa, eikä tilanteessa edellytetä terveydenhuollon ammattilaisen osaamista.

Erityisruokavaliot

Koulun varsinaisesta ruokalistasta poikkeavaa ruokaa voidaan tarjota joko terveydellisistä, eettisistä tai uskonnollisista syistä. Myös näiden ruokavalioiden tulee täyttää kouluruokailusta annetut säädökset. Eettisistä ja uskonnollisista syistä tarvittavat erityisruokavaliot toteutetaan huoltajan tai nuoren oman ilmoituksen perusteella ja niihin liittyvät käytännöt sovitaan sekä tiedotetaan etukäteen oppilaille ja huoltajille.

Lääkärin, ravitsemusterapeutin tai terveydenhoitajan lausunto on välttämätön, kun ruokavalio tarvitaan sairauden hoitoon tai muun terveydellisen syyn takia. Erityisruokavalion tulee olla tiedossa jo ennen koulun alkamista ja asia tulee ennakoita koulua vaihdettaessa. Lasten

ruoka-allergia Käypä Hoito-suosituksen mukaisesti ruokavaliot tulee mahdollisuuksien mukaan purkaa jo lastenneuvolassa ennen kouluikää. Lapsen oman opettajan ja koulun muiden aikuisten on tärkeää olla tietoisia oppilaan ruoka-aineallergiasta etenkin, jos allergeenille altistuminen aiheuttaa välittömiä oireita tai ensiavun tarvetta.

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden /lasten, perheiden ja koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto on kaikkien koulu yhteisössä /esiopetuksessa työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden /lasten, huoltajien, opetustoimen /esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

4.1 Oppilaiden /lasten, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilas- ja esiopetusryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden /lasten, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden /lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhoollon tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden /lasten osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Opiskeluhoolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla /lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden /lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät koulu yhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana kuntakohtaista opiskeluhoitosuunnitelmaa. Opettajan, yksikön esimiehen, esihenkilön tai rehtorin tulee ilmoittaa koulussa tai koulu- /esiopetus matkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille tai muulle lailliselle edustajalle.

Koulurakennuksessa sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Koulu yhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Koulu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä tarkistetaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa.

Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat.

4.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Koulujen Veso-päivissä kerrataan tarvittaessa kunnan toimintamallit yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseksi.

4.3 Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Kun ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä oppilaalle /lapselle, laatii hänen luokanopettajansa/luokanvalvojansa /varhaiskasvatuksen opettaja yhdessä huoltajan ja lasta opettavien opettajien kanssa oppilaskohtaisen /lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman. Tarvittaessa opettaja konsultoi myös opiskeluhooltohenkilöä, mikäli oppilas /lapsi tarvitsee tilanteeseensa myös opiskeluhuollon tukea. Erityisopetuksen rehtori tekee päätöksen oppilas- /lapsikohtaisiin tukitoimiin siirtämisestä suunnitelman pohjalta.

Joustava perusopetus

Hollolan perusopetuksessa joustavaan perusopetukseen (JOPO) hakeminen valmistellaan moniammatillisesti asiantuntijaryhmässä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Hakuprosessia ohjaa kuntaan laadittu erillinen ohjeistus joustavan perusopetuksen JOPO-luokalle hakemisen prosessista. JOPO-luokalla opiskelevalla oppilaalla on saatavissa koulun opiskeluhoiltopalvelut normaalisti. Opettaja toimii tiiviissä yhteistyössä muiden oppilaan koulunkäyntiä tukevien yhteistyötahojen kanssa.

Sairaalaopetus

Oppilaan opetuksen ja tukimuotojen järjestäminen edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa (perusopetuslain 6 § tai 28 §:ssä tarkoitettussa) koulussa. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista.

Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin sairaalassa erikoissairaanhoidossa potilaana olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole oppilaan edun mukaista perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta. Myös kunta, jossa sijaitsee muu erikoissairaanhoidon toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle.

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite.

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikuntalain mukainen kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta sopivat yhdessä oppilaan opetuksen järjestämisestä ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Ennen päätöstä on kuultava oppilasta, hänen huoltajaansa sekä oppilaan opetuksen järjestäjää ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisia. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava. Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, päätöksen tekee sairaalan sijaintikunta.

Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista. Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu ilmaiseen kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan sairaalaopetukseen.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Konsultaatiolla tarkoitetaan yleisesti ammattilaisten ja asiantuntijoiden välistä neuvottelua ratkaisun löytämiseksi tai neuvon saamiseksi, joten konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille.

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on järjestettävä toiminta-alueensa kunnille konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa. Tätä palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Palvelua on järjestettävä myös muiden kuin sairaalassa erikoissairaanhoidon potilaana olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa. Lisäksi palvelun tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea koulujen toimintakulttuurissa. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa toiminnallaan oppilaiden tukemiseen tarvittavia moniammatillisen ja monialaisen työn rakenteita.

Oppilaan opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa sopia moniammatillisessa yhteistyössä konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta. Samat tahot sopivat myös välttämättömän tuen järjestämisestä opetuksen järjestämiseksi silloin, kun oppilas siirtyy omasta koulustaan sairaalaopetukseen tai palaa takaisin omaan kouluunsa. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava.

Sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu esiopetuksessa

Sairaalaopetusta järjestetään Kanervikon koulussa erikoissairaanhoidossa lasten- ja nuorisopsykiatrisissa, neurologisissa tai somaattisissa tutkimuksissa tai hoidossa oleville osasto- ja avohoidon oppilaille. Opetuksen aloittamisesta päätetään yhteistyössä sairaalakoulun, hoitohenkilökunnan ja lapsen huoltajien kanssa.

Sairaalakoulun henkilökunta tekee yhteistyötä huoltajan, hoitohenkilökunnan, muiden tarvittavien ammattihenkilöstön ja lapsen oman esiopetusyksikön kanssa. Lapselle järjestetään opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua. Lapsen opetus järjestetään sairaalaopetuksen koordinoimana.

Sairaalaopetuksen ja lapsen oman esiopetusyksikön sekä mahdollisesti tulevan koulun välinen yhteistyö korostuu nivelvaiheissa, jolloin suunnitellaan lapsen esiopetukseen ja koulunkäyntiin liittyvää tukea ja huolehditaan tukitoimista ja tiedonsiirrosta yksilökohtaisesti. Esiopetusyksikön tulee nimetä sairaalaopetuksessa olevalle lapselle yhteyshenkilö. Nivelvaiheessa tärkeää on tiivis monialainen verkostoyhteistyö mukaan lukien lapsi ja hänen huoltajansa.

Hollolan esi- ja perusopetuksessa konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua järjestää Kanervikon koulu. Konsultoinnin tavoitteena on osaamisen jakaminen ja haastavien tilanteiden yhteinen tarkastelu konsultaatiota pyytäneen tahon kanssa.

Konsultatiiviseen sairaalaopetuspalveluun hakeudutaan yksittäisen oppilaan, oppilasryhmän tai kouluyhteisön tilanteen tarkastelemiseksi ja tuen rakenteiden suunnittelemiseksi. Konsultaatioprosessi ja konsultaatioon hakeutuminen kuvataan Lahden kaupungin verkkosivuilla Kanervikon koulun kotisivuilla. Yksittäistä oppilasta koskevaan konsultointipyyntöön tulee olla huoltajan lupa.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu voi olla esimerkiksi verkostoyhteistyötä, puhelinkonsultaatiota, koulutusten tarjoamista sekä lähikonsultointia (kuten seurantakäynnit ja niihin liittyvät palautekeskustelut).

4.4 Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Perhesosiaalityö

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen perhesosiaalityössä hoidetaan alueen lapsiperheiden sosiaalihuoltolain mukaista työtä. Perhesosiaalityön keskitetyssä yksikössä käsitellään mm. kaikki alueelta saapuvat lastensuojeluilmoitukset ja yhteydenotot. Lisäksi keskitetyn yksikön aikuistuntiimissä hoidetaan lapsiperheiden aikuisten toimeentulotuki yms asiat. Perhesosiaalityön alue työssä tehdään pääsääntöisesti kaikki alueen palvelutarpeen arvioinnit ja suunnitelmallinen sosiaalihuoltolain mukainen työ lapsiasiakkaiden osalta. Sosiaalihuoltolain mukainen suunnitelmallinen työskentely perustuu

palvelutarpeen arvioinnissa määriteltyihin erityisen tuen tarpeisiin ja tehtyyn asiakassuunnitelmaan. Sosiaalihuoltolain mukaisessa työskentelyssä keskeistä on yhteistyö perheen ja verkostojen kanssa. Sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus on vapaaehtoista, jolloin vastentahtoisia tukitoimia ei voida tehdä. Asiakkaan kieltäytyessä tarjotuista tukitoimista, tulee arvioitavaksi tukitoimien välttämättömyys sekä lastensuojeluasiakkuuden ja -tukitoimien tarve. Työskentelyyn otetaan aina mukaan sekä lapsi että huoltajat. Työskentelyssä kartoitetaan myös lapsen ja perheen läheisverkostoa, jotta löydettäisiin myös sieltä tukea perheen tilanteeseen.

Sosiaalihuoltolain mukaisessa työskentelyssä tukitoimia voivat olla mm. sosiaalityö, sosiaaliohjaus, perhetyö, tukihenkilö ja tukiperhe. Myönnettävistä tukitoimista tehdään päätökset, joissa on avattu niille asetetut tavoitteet konkreettisesti. Työskentelyssä tehdään yhteistyötä muiden perheen kanssa toimivien tahojen kanssa, jotta saadaan kokonaiskäsitys lapsen ja perheen tilanteesta ja voidaan yhteistyössä miettiä tukitoimia tilanteen parantamiseksi. Jos tarvittavat tukitoimet ovat saatavissa peruspalveluista eikä sosiaalihuollon asiakkuudelle ole tarvetta, ohjataan asiakas oikean avun piiriin ja sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus voidaan päättää.

Asiakkaalle nimetään aina sosiaalityöntekijä-sosiaaliohjaaja-työpari.

Nuorisotyö

Kunnan nuorisotyötä ovat muun muassa nuorten kasvatuksellinen ohjaus, kouluissa tehtävä nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, yhteisökahviloissa toteutettu tilatoiminta, loma-ajan toiminnat ja harrastusmahdollisuudet sekä tieto- ja neuvontapalvelut. Kouluissa tehtävän työn päätavoitteena ovat osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen, sosiaalinen vahvistaminen ja syrjäytymisen ehkäisy.

Seurakunta

Seurakunnan ja koulun välinen yhteistyö kuvataan yhteistyössä laaditussa vuosikellossa.

Poliisi

Poliisin kanssa yhteistyö on pääsääntöisesti Ankkuritoimintaa. Poliisi voi tehdä koulutus- ja valistustyötä kouluissa. Koulu tekee yhteistyötä poliisin kanssa tarpeen mukaisesti myös tilanteissa, joissa oppilaan turvallisuus on vaarantunut tai kurinpidollisten toimien lisäksi on tehty rikosilmoitus. Päijät-Hämeen ankkuritiimi hoitaa alaikäisten tekemiä rikoksia ja niissä asioissa nuorten puhutuksia, sekä muilta toimijoilta tulevia nuoriin liittyviä huolenaiheita. Yhteistyö on kuvattu myös koulun toimintaohjeisiin äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa sekä kurinpitotoimien yhteydessä.

4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Koulu tiedottaa vuosittain koulun henkilöstölle, huoltajille ja oppilaille monipuolisesti opiskeluhoollotyön pääperiaatteista ja yhteisöllisen työn painopisteistä ja keinoista, yleisimmistä käytännöistä ja opiskeluhoolltopalveluihin hakeutumisen ja ohjaamisen periaatteista sekä käytettävissä olevista opiskeluhoolltopalveluiden henkilöistä.

Tiedotuskanavat ovat ensisijaisesti sähköiset välineet (Wilma, Hollolan kunnan kotisivut) sekä kirjalliset ilmoitukset ja tiedotteet mm. terveydenhoitajan tiloissa ja koulun ilmoitustaululla.

Vanhempainilloissa tiedotetaan vanhempia opiskeluhoollon palveluista ja prosesseista.

Luokanopettajat / **varhaiskasvatuksen opettajat** huolehtivat luokka- **ja ryhmäkohtaisesta** tiedottamisesta.

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta, ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla **/lapsella** on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen **/esiopetusyksiköiden** kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivytyksestä.

5.1 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaamisen ehkäiseminen, seuranta ja ongelmatilanteisiin puuttuminen

Hollolan varhaiskasvatuksella sekä esi- ja perusopetuksella on erillinen yhteinen kiusaamisen ehkäisemisen ja siihen puuttumisen suunnitelma.

Lukuvuoden 2026 alusta lähtien käytössämme on Päijät-Hämeen seudun yhteinen Turvallinen koulupäivä-malli. (Lisätietoja: <https://hollola.fi/kasvatus-ja-opetus/perusopetus/opiskelu-perusopetuksessa/kiusaamisen-vastainen-t...>)

5.1.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet.

Jokaisella oppilaalla **/lapsella** on oikeus turvalliseen ja yhdenvertaiseen koulunkäyntiin **/esiopetukseen**. Kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjimisen ehkäiseminen sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille koulu yhteisössä työskenteleville aikuisille.

Ehkäisevät toimenpiteet

- Tunne-, vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen osana opetusta
- Tukioppilastoiminta, koulunuorisotyö ja muu yhteisöllinen työ
- Oppilaiden **/lasten** ja huoltajien osallisuuden tukeminen
- Turvataitokasvatus ikätasoisesti
- Koulukohtaiset toimintamallit ja vuosikellot, joissa ehkäisevät toimet on suunniteltu ja resursoitu

Esiintyvyyden seuranta

- Kouluterveyskysely, KiVa-kysely, Mitä kuuluu? -kyselyt ja poissaolotiedot
- Oppilaiden /lasten ja huoltajien palaute
- Henkilöstön havainnot ja opiskeluhuoltoryhmän seuranta

Puuttuminen ongelmatilanteisiin

- Selkeät toimintamallit kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän tilanteisiin (esim. kasvatustilanteet, Piha-verso ja Verso-sovittelut, Someturva)
- Monialainen yhteistyö opiskeluhuollon palveluiden kanssa
- Tiedottaminen oppilaille ja huoltajille toimintatavoista lukuvuoden alussa
- Perusopetuslain mukaiset kurinpitokeinot tarvittaessa

Jälkiseuranta

- Tilanteen arviointi ja dokumentointi
- Psykososiaalisen tuen tarjoaminen yksilö- ja ryhmätasolla
- Seuranta ja jatkotuen suunnittelu opiskeluhuoltoryhmän kanssa
- Tarvittaessa yhteistyö hyvinvointialueen palveluiden kanssa

Väkivallan ehkäiseminen, seuranta ja ongelmatilanteisiin puuttuminen

Väkivaltaan tai sillä uhkailuun tulee puuttua aina ja välittömästi. Mikäli väkivalta kohdistuu henkilökuntaan, on sovittelun mahdollisuus aina olemassa. Rikosilmoituksen tekeminen on myös mahdollista (Rikoslain 21 luku).

Rikoslain 21 luvussa pykälissä 5, 6 ja 7 mainittu pahoinpitelyrikos luokitellaan lieväksi pahoinpitelyksi, pahoinpitelyksi ja edelleen törkeäksi pahoinpitelyksi. On huomattava, että lievä pahoinpitely on asianomistajarikos, jonka tunnusmerkistö voi täyttyä ilman ruumiinvammaakin, mutta pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely ovat virallisen syytteen alaisia rikoksia, jolloin myös koulu voi tehdä asiasta rikosilmoituksen (www.poliisi.fi).

Edelliseen liittyen Perusopetuslain 36 pykälässä säädetään, ettei yleisessä tuomioistuimessa olevan asian kurinpitokäsittelyä voi aloittaa tai jatkaa koulussa.

Oppilaiden väliset välikohtaukset käsitellään tarvittaessa asiantuntijaryhmässä ja asiasta tehdään tarvittaessa rikos- tai lastensuojeluilmoitus. Ennen ilmoituksen tekemistä ollaan yhteydessä huoltajiin.

Opettajaan tai muihin henkilökunnan edustajiin kohdistuneissa tapauksissa on aikuisen mahdollista harkita sovittelua, mutta rikosilmoitukseen on aina oikeus. Toisaalta työsuojelulain

8 § nojalla on työnantajalla velvollisuus huolehtia työntekijän fyysisestä ja psyykkisestä työturvallisuudesta. Ongelmatilanteissa työntekijän tulee ottaa yhteys luottamusmieheen.

Väkivaltatilanteisiin saattaa liittyä myös vahingonkorvauksia. Toisin kuin rikoslaissa vahingonkorvausvastuulla ei ole alaikärajaa. Vastuu ei voi kohdistua yhteisöön (kunta), vaan yksilöön.

Häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Sukupuolista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen, esimerkiksi halventava tai alentava puhe toisen sukupuolesta, sukupuoleen liittyvä kiusaaminen, teot, jotka saavat tunteen itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi.

Seksuaalista häirintää on muun muassa vihjailu ja seksuaalisesti värityneet vitsit, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset. Ehdottelu, vaatiminen ja fyysinen koskeminen sekä raiskaus tai sen yritys ovat seksuaalista häirintää. Häirintä voi tapahtua myös puhelimen ja netin välityksellä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin, kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää. Seksuaalista häirintää ei kouluissamme hyväksytä, vaan asiaan puututaan välittömästi. Jokaisella on oikeus ihmisarvon loukkaamattomuuteen ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen.

Loukkaavaa käytöstä ei hyväksytä, vaan siihen puututaan välittömästi. Loukkaavana käytöksenä pidetään mm. nimittelyä, kieltäytymistä työskentelemästä toisen kanssa, eristämistä ja toisen henkilön vähättelemistä.

Rasististen viestien lähettäminen on loukkaavaa käytöstä. Rasistiset merkit ja eleet ovat kiellettyjä koulussa.

Häirinnän ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa noudatetaan valtakunnallista ohjeistusta: [Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#) ja paikallista ohjeistusta: [Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja siihen puuttuminen Päijät-Hämeen kouluissa ja oppilaitoksissa](#). Muita seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan liittyviä ohjeistuksia: FGM puheeksiotto on luettavissa [lastensuojelun käsikirjasta](#).

Häirinnän ehkäiseminen

Häirintää pyritään ennaltaehkäisemään seuraavin toimenpitein:

- Jokaisessa luokassa keskustellaan häirintään liittyvistä asioista.
- Erityisesti kiinnitetään huomiota uusien oppilaiden sopeutumiseen kouluun.

Häirintään puuttuminen

(ensisijaisena vastuuhenkilönä on henkilö, joka on ensimmäisenä tilanteessa mukana)

- Keskustellaan asianosaisten kanssa ja selvitetään tilanteen kulku
- Kirjataan tapahtumat
- Järjestetään osapuolien kuuleminen ja sovitaan, että häirintä loppuu ja tehdään selväksi mahdolliset jatkotoimenpiteet
- Sovitaan seurannasta.
- Ilmoitetaan asiasta vakavuusasteen mukaan huoltajalle, koulun opiskeluhoitohenkilöstölle, koulukuraattorille jne.
- Suoritetaan asianmukaiset kurinpitotoimet
- Opiskeluhoito huolehtii, että sekä uhri että tekijä saavat tarvitsemansa tuen
- Seurataan, toistuuko tilanne

Jos tilanne toistuu, pyydetään osapuolten huoltajat tulemaan koululle ja selvittämään tilannetta ja pohtimaan, mitä tehdään seuraavaksi. Vakavammassa tapauksissa arvioidaan myös lastensuojelun ja poliisin tarve.

5.1.2 Opettajalla ja rehtorilla on velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle

Jos häirintää, kiusaamista, syrjintää tai väkivaltaa ilmenee, tai sitä epäillään tapahtuneen oppimisympäristössä, -yhteisössä tai koulumatkalla, on esi- ja perusopetuksen opettajalla, rehtorilla ja varhaiskasvatuksen johtajalla **esihenkilöllä** velvollisuus ilmoittaa siitä uhrin ja tekijän huoltajille tai muulle lapsen lailliselle edustajalle. Ilmoitusvelvollisuus koskee kohteena olevaa lasta, oppilasta ja alle 18-vuotiasta opiskelijaa, sekä epäiltyä tekijää.

5.1.3 Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan **/lapsen** (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin

Esiopetusta ja perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja toteutettaessa on otettava huomioon lapsen etu. Lapsen kasvatusvastuu on ensisijaisesti vanhemmilla. Kasvatuksen ja koulutuksen henkilöstö tukee vanhempia/huoltajia heidän kasvatustehtävässään, ja pyrkii tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain. Lapsi ja perhe ohjataan aina tarvittaessa terveydenhuoltopalvelujen, kuten neuvolapalvelujen ja opiskeluhoitopalvelujen, sosiaalihuollon sekä lastensuojelun piiriin. Jos koulun tai opiskeluhoitotyöntekijä arvioi, että oppilaan tai opiskelijan opiskeluvaikeuksien, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoitotyöntekijän psykologi- tai kuraattoripalveluita, on hänen viipymättä otettava yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa, ja luovutettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

5.1.4 Yhteistyö huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja / tai poliisille

Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas /lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden /lasten tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan /lapsen, luokan, ryhmän ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Kannustavat ja oppilaan /lapsen oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Viranomaisyhteistyö

Sosiaalitoimi

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöllä on mahdollisuus lastensuojelun palveluohjaajan konsultaatio aina tarvittaessa. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä opiskeluhuollon tuen asioissa ja lastensuojelun prosesseissa mahdollisuuksien mukaan.

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus viipymättä, jos on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. [Lastensuojelulaki 25 § (417/2007)]

Ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa [Lastensuojelulaki 25 a § (1302/2014)].

Ilmoitusvelvollisuuden perusteena voivat olla myös sellaiset opettajan tehtävänsä hoitamisen yhteydessä saamat tiedot, jotka liittyvät tapahtumiin kouluajan ulkopuolella.

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä ilmoitus sekä lastensuojelulle että poliisille, jos on tehtävässään saanut tiedon, jonka perusteella on syytä epäillä lapseen kohdistuvaa **seksuaalirikosta tai tiettyjä henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoksia**. Tällainen rikos on esimerkiksi pahoinpitely. Myös alle 15-vuotiaan nuoren rikoksen tunnusmerkit täyttävistä teoista tulee ilmoittaa poliisille.

Poliisi ja Ankkuritoiminta

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä ilmoitus sekä lastensuojelulle että poliisille, jos on tehtävässään saanut tiedon, jonka perusteella on syytä epäillä lapseen kohdistuvaa **seksuaalirikosta tai tiettyjä henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoksia**. Tällainen rikos on esimerkiksi pahoinpitely. Myös alle 15-vuotiaan nuoren rikoksen tunnusmerkit täyttävistä teoista tulee ilmoittaa poliisille.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä oikeus ilmoittaa poliisille, jos on tehtävässään saanut tietoja, joiden perusteella on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Moniammatillisessa Ankkuritoiminnassa pyritään puuttumaan alaikäisten rikolliseen toimintaan ja ongelmakäyttäytymiseen ennaltaehkäisevästi. Toiminnassa pyritään nuoren elämäntilanteen kokonaisvaltaiseen arviointiin. Pääpaino on nuorissa, jotka ovat lähellä rikosoikeudellista vastuuikärajaa, ulottuen täysi-ikäisiin. Käytännön tasolla tämä tarkoittaa noin 13 – 18 -vuotiaita lapsia ja nuoria. Tästä poiketaan lähtökohtaisesti vain päihdeongelman omaavien nuorien kohdalla ja harkinnan perusteella yksittäistapauksissa.

Koulujen ja vapaa-aikapalveluiden on syytä myös tehdä huoli-ilmoitus tietoonsa tulleesta mahdollisesta nuorisojoukon kokoontumisesta (esim. mopomiitit, joukkotappelut), jotka voivat aiheuttaa hälytystehtäviä ja eskaloitua.

Alle 13-vuotiaiden lasten ongelmat ja rikoksen tunnusmerkistön täyttävät teot ovat lähtökohtaisesti kasvatuksellisia. Näiden asioiden käsittelyfoorumi on lähtökohtaisesti huoltajien ja sosiaaliviranomaisten välinen yhteistyö. Käyttäytymisen tullessa esiin oppilaitoksessa, on ensisijainen vastuu koululla ja huoltajilla. Epäselvissä tapauksissa oppilaitoksen henkilökunta voi olla yhteydessä Ankkuritiimiin.

Mahdollisimman paljon alle 15-vuotiaiden epäillyksi tekemiä rikoksia pyritään ohjaamaan suoraan koulusta sovitteluun. Erityisesti tämä koskee yksittäisiä tilanteita, joissa ei ole kyse toistuvasta kiusaamisesta, johon koulu tai muu taho on jo aikaisemmin puuttunut. Sovitteluun

sopii myös tilanteet, jotka eivät välttämättä täytä minkään rikoksen tunnusmerkistöä. Kun koulu täyttää perusopetuslain 29 §:n mukaisen velvollisuutensa ilmoittaa häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta huoltajille, koulu voi pyytää samalla suostumukset huoltajilta asian lähettämiseksi sovitteluun tapahtuma- ja henkilötietoineen. Luonnollisesti myös lapsen suostumus on huomioitava.

Akuuteissa ja käynnissä olevissa väkivalta- ym. tilanteissa ollaan aina yhteydessä hätäkeskukseen 112.

5.2 Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

5.2.1 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Toiminta koulun kriisitilanteissa tähtää siihen, että oppilaalle /lapselle tai kouluyhteisölle kriisistä aiheutuva haitta jää mahdollisimman pieneksi. Toiminnassa painottuvat harkinta, oppilaan oikeusturva, turvallisuus, tiedonkulku ja hienotunteisuus. Rehtori, apulaisrehtori, varhaiskasvatuksen esihenkilö tai turvallisuusvastaava huolehtii siitä, että tarvittavat tahot saavat riittävät ja asianmukaiset tiedot tapahtuneesta. Tällaisia tahoja ovat esim. huoltajat, luokanvalvoja, -opettaja, oppilashuoltoryhmä ja asiaan kuuluvat ulkopuoliset tahot. Koulun on dokumentoitava kaikki kriiseihin liittyvät toimet.

Jokaisella oppilaalla /lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueella on yhteinen valmiussuunnitelma, jossa kuvataan varautumista ja toimintaa poikkeusoloissa. Kouluilla on yksikkökohtaiset turvallisuussuunnitelmat, joihin on koottu mm. pelastussuunnitelmat ja suunnitelmat väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän estämiseksi. Opiskeluhoitosuunnitelmat tukevat osaltaan oppilaitosten turvallisuuskulttuuria. Näistä suunnitelmista muodostuvat koulun turvallisuuskansiot. Edellä mainittuja suunnitelmia päivitetään säännöllisesti ja tarvittavia käytännön toimenpiteitä harjoitellaan. Osa näistä suunnitelmista on opetussuunnitelmaan liittyviä, ja niitä päivitetään opetussuunnitelmaa päivitettäessä.

Opetushallituksen materiaalia: Kriiseihin varautuminen ja toiminta äkillisessä kriisitilanteessa (Lähde: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kriiseihin-varautuminen-ja-toiminta-akillisessa-kriisitilanteessa>)

5.2.2 Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu

Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen ovat osa kouluyhteisön arjen turvallisuustyötä. Tavoitteena on ennaltaehkäistä kriisitilanteiden syntyminen, varmistaa toimintakyky myös poikkeusoloissa sekä turvata lasten ja nuorten hyvinvointi kaikissa olosuhteissa.

Kriisitilanteiden ehkäisy ja varautuminen

- Jokaisella koululla on yksikkökohtainen turvallisuussuunnitelma, pelastussuunnitelma, sisälle suojautumisen ohjeet sekä suunnitelmat väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi.
- Suunnitelmia päivitetään säännöllisesti ja niiden toteutumista arvioidaan vuosittain. Henkilöstö perehdytetään suunnitelmiin ja niiden käytännön soveltamiseen.
- Kriisitilanteiden ehkäisyssä painotetaan yhteisöllisyyttä, varhaista puuttumista ja turvallisuuskulttuurin vahvistamista. Oppilaille ja opiskelijoille annetaan tietoa uhkista ja niihin varautumisesta osana opetusta ja kasvatusta.

Toimintatavat kriisitilanteissa

- Kriisitilanteissa noudatetaan yksikkökohtaista turvallisuus- ja pelastussuunnitelmaa sekä sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen valmiussuunnitelmaa. Valmiussuunnitelman toimintakortit ohjaavat toimintaa erilaisissa tilanteissa, kuten tulipaloissa, sähkökatkoissa, väkivallan uhassa, kuolemantapauksissa, suuronnettomuuksissa, terveyden vakavissa häiriöissä sekä luonnononnettomuuksissa.
- Toimintakorteissa on vaiheittaiset ohjeet tilanteen hallintaan, vastuuhenkilöiden roolit sekä yhteistyö viranomaisten kanssa. Jokainen toimii oman toimivaltansa puitteissa tilanteen saamiseksi hallintaan.
- Toimintaa ja jälkihoitoa arvioidaan kriisin jälkeen, ja kaikki toimet dokumentoidaan asianmukaisesti.
- Kriisitilanteen jälkeen kouluyhteisön toimintaa arvioidaan yhdessä opiskeluhuollon ja hyvinvointialueen palveluiden kanssa. Arvioinnin perusteella kehitetään toimintamalleja ja huolehditaan jälkihoidosta, joka voi sisältää yksilö- ja ryhmätason tukea, keskusteluapua sekä tarvittaessa jatkohoitoon ohjaamista.

Toimintavalmiuksien harjoittelu

- Yksiköt harjoittelevat vuosittain pelastuslaitoksen ohjeiden mukaisesti esimerkiksi kiinteistöistä poistumista ja sisälle suojautumista. Turvallisuuskävelyt toteutetaan lukuvuosittain.

5.2.3 Tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako

Opiskeluhuollon johtaminen perustuu monialaiseen yhteistyöhön ja yhteisiin toimintaperiaatteisiin. Kunnan sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen johto vastaa opiskeluhuollon strategisesta johtamisesta yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Koulujen tasolla rehtori/apulaisrehtori johtaa yhteistyössä varhaiskasvatuksen esihenkilön kanssa opiskeluhuollon käytännön toteutusta ja opiskeluhoitoryhmän toimintaa. Johtamisen tavoitteena on varmistaa, että opiskeluhoolto

toteutuu suunnitelmallisesti, yhdenvertaisesti ja oppilaiden hyvinvointia edistäen kaikissa kunnan kouluissa.

Työn- ja vastuunjaossa kunta vastaa rakenteiden, resurssien ja palveluiden järjestämisestä sekä suunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä.

Rehtori/apulaisrehtori /varhaiskasvatuksen esihenkilö esiopetuksen osalta vastaa koulun opiskeluhuollon käytännön toteutuksesta ja yhteistyöstä eri tahojen kanssa.

Opiskeluhuollon palvelut (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja /neuvolan terveydenhoitaja) vastaavat oman asiantuntemuksensa mukaisesta tuesta ja osallistuvat monialaiseen yhteistyöhön.

Opettajat ja muu henkilöstö seuraavat oppilaiden /lasten hyvinvointia ja ohjaavat tarvittaessa tuen piiriin.

Huoltajat ovat keskeisiä yhteistyökumppaneita oppilaan hyvinvoinnin tukemisessa, ja **oppilaat** osallistuvat opiskeluhuollon kehittämiseen esimerkiksi oppilaskunnan kautta.

5.2.4 Sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet

Opiskeluhuollon viestintä Hollolan kunnassa perustuu avoimuuteen, suunnitelmallisuuteen ja yhteistyöhön. Viestinnän tavoitteena on varmistaa, että kaikki osapuolet (oppilaat /lapset, huoltajat, koulun henkilöstö, opiskeluhuollon palvelut ja opetuksen järjestäjä) saavat ajantasaista, ymmärrettävää ja tarkoituksenmukaista tietoa opiskeluhuollon toiminnasta, palveluista ja ajankohtaisista asioista.

Sisäinen viestintä kattaa koulun ja opiskeluhuollon palveluiden välisen tiedonkulun sekä henkilöstön ja oppilaiden informoinnin. Ulkoinen viestintä kohdistuu huoltajiin, viranomaisiin, hyvinvointialueen toimijoihin ja muihin yhteistyötahoihin. Opetuksen järjestäjä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa vastaa opiskeluhuollon linjauksista ja ohjeistuksesta, ja koulu viestii omista käytännöistään huoltajille ja sidosryhmille. Viestinnässä hyödynnetään sähköisiä järjestelmiä sekä kirjallisia tiedotteita ja vanhempainiltoja. Viestinnän periaatteita ovat tietosuoja, ajantasaisuus, selkeys ja osallisuus.

5.2.5. Muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet

Uhka-, vaara- ja kriisitilanteisiin varautuminen on osa kouluyhteisön kokonaisvaltaista turvallisuustyötä.

Hollolan kouluissa noudatetaan Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen valmiussuunnitelmaa, koulukohtaisia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia sekä koulujen omien turvallisuus- ja arkitiimien ohjeistuksia.

Kriisitilanteet hoidetaan kolmiportaisesti: ennakointi ja riskien tunnistaminen, akuutti toiminta sekä jälkihoito ja arviointi. Turvallisuusharjoitukset, vuosikellot ja henkilöstön perehdytys ovat osa arkea. Psykososiaalisen tuen järjestämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä koulun oman kriisiryhmän, Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kriisityön, Ankkuritiimin, seurakunnan ja järjestöjen kanssa. Kriisitilanteet arvioidaan jälkikäteen, ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään turvallisuuskulttuurin ja toimintamallien jatkuvassa kehittämisessä. Koulukohtaiset tiimit ja turvallisuusvastaavat huolehtivat suunnitelmien toteutumisesta ja henkilöstön sekä oppilaiden osallistamisesta.